

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020. gada 22.janvārī Nr.1-8/3

Ministru kabinetam
e-pasts: vk@mk.gov.lv

Zināšanai: **Latvijas Republikas Saeimai**
e-pasts: saeima@saeima.lv

Par Ministru kabineta 2019. gada 3. decembra noteikumu Nr. 579 "Noteikumi par minimālās vecuma pensijas apmēru" 2. un 3. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam

Tiesībsargs 2019. gada 30. jūlijā Ministru kabinetam nosūtīja vēstuli Nr. 1-8/14 "Par Ministru kabineta 2011. gada 5. decembra noteikumu Nr. 924 "Noteikumi par vecuma pensijas minimālo apmēru" 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam", kurā norādīja, ka Ministru kabineta 2011. gada 5. decembra noteikumu Nr. 924 "Noteikumi par vecuma pensijas minimālo apmēru" (turpmāk – Noteikumi Nr. 924) 2. punkts, kas noteic, ka vecuma pensijas minimālais apmērs nevar būt mazāks par valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, kuram atkarībā no personas uzkrātā apdrošināšanas stāža ir piemērots koeficients, neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantā nostiprinātajam sociāli atbildīgas valsts principam, 91. pantam un 109. pantam. Tiesībsargs aicināja Ministru kabinetu līdz 2019. gada 1. oktobrim novērst konstatētos trūkumus un noteikt vecuma pensijas minimālo apmēru atbilstoši Satversmei.

Ministru kabinets 2019. gada 7. oktobra vēstulē Nr. 18/TA-1409/4482 atzina, ka Noteikumu Nr. 924 2. punktā noteiktais vecuma pensijas minimālais apmērs, kas ir atkarīgs no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra, ir pārāk zems un to ir nepieciešams pārskatīt atbilstoši valsts budžeta iespējām. Ministru kabinets norādīja, ka 2020. gada budžeta veidošanas procesā ir izvirzīta iniciatīva minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzi paaugstināt no līdzšinējiem 64,03 euro līdz 80 euro, savukārt personām ar invaliditāti no bērnības minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzi paaugstināt no līdzšinējiem 106,72 euro līdz 122,69 euro.

Atbilstoši Ministru kabineta iecerētajam, 2019. gada 28. novembrī Saeima pieņēma grozījumu likumā "Par valsts pensijām", grozot 12. panta otro daļu, kas no 2020. gada 1. janvāra noteic, ka personām, kurām piešķirta vecuma pensija, pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par

minimālās vecuma pensijas apmēru. Ministru kabinets nosaka minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzi, kā arī minimālās vecuma pensijas apmēru, piešķiršanas un pārskatīšanas kārtību.

Saskaņā ar Saeimas doto deleģējumu, Ministru kabinets 2019. gada 3. decembrī pieņēma noteikumus Nr. 579 "Noteikumi par minimālās valsts vecuma pensijas apmēru" (turpmāk – Noteikumi Nr. 579). Noteikumu 2. punkts noteic:

"2. Minimālās vecuma pensijas aprēķina bāze ir 80,00 euro, personām ar invaliditāti kopš bērnības – 122,69 euro. Minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzi pārskata Ministru kabinets pēc labklājības ministra ierosinājuma atbilstoši valsts budžeta iespējām, izvērtējot ekonomisko situāciju valstī."

Savukārt Noteikumu Nr.579 3. punkts noteic:

"3. Minimālās vecuma pensijas apmēru nosaka, minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzei atkarībā no personas apdrošināšanas stāža (pilnos gados), par kuru piešķirta (pārreķināta) Latvijas Republikas vecuma pensija, piemērojot šādus koeficientus:

3.1. personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir no 15 gadiem līdz 20 gadiem, – 1,1;

3.2. personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir no 21 gada līdz 30 gadiem, –1,3;

3.3. personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir no 31 gada līdz 40 gadiem, – 1,5;

3.4. personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir 41 gads un vairāk, – 1,7."

Ministru kabineta noteikumu projekta (TA-2206) „Noteikumi par minimālās valsts vecuma pensijas apmēru” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācija) norādīts, ka, neskatoties uz ierobežoto finansējumu, Ministru kabinets 2020. gada budžeta veidošanas procesā 2019. gada 17. septembrī (prot. Nr. 42 34. § 27. punkts) atbalstīja vairākus Labklājības ministrijas prioritāri risināmos pasākumus, kuru starpā ir – no 2020. gada paaugstināt minimālās vecuma pensijas apmēru, par pamatu ņemot minimālo vecuma pensiju aprēķina bāzi, nevis valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru, kā tas bija līdz šim.¹

No anotācijas izriet, ka šī bāze noteikta atbilstoši valsts budžeta fiskālajam ietvaram, kas ļauj vienoti palielināt aprēķina bāzi par 15,97 euro, to pieskaitot šā brīža valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēram 64,03 euro – vispārējā gadījumā un 106,72 euro – personām ar invaliditāti kopš bērnības. Aprēķina bāzi ņem vērā, nosakot minimālās vecuma pensijas apmēru. Līdzīgi kā šobrīd, minimālās vecuma pensijas apmēra noteikšanā tiek ņemts vērā personas uzkrātais apdrošināšanas stāžs, t.i., minimālās vecuma pensijas aprēķina bāzei piemērojot noteiktu koeficientu.²

Tādējādi, ievērojot Noteikumu Nr. 579 2. un 3. punktā noteikto, minimālie vecuma pensijas apmēri ir sekojoši:

stāžs gados; koeficients	Pensijas apmērs mēnesī/dienā EUR, līdz 31.12.2019.		Pensijas apmērs mēnesī/dienā EUR, no 01.01.2020.		Pieaugums mēnesī/dienā
	VSNP ³ 64,03/2,13	VSNP personām ar inv. no bērnības 106,72/3,56	bāze 80,00/2,67	bāze personām ar invaliditāti no bērnības 122,69/4,09	+15,97/0,53

¹ Ministru kabineta noteikumu projekta (TA-2206) „Noteikumi par minimālās valsts vecuma pensijas apmēru” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480398>

² Ministru kabineta noteikumu projekta (TA-2206) „Noteikumi par minimālās valsts vecuma pensijas apmēru” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480398>

³ Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts. Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr. 1605 “Noteikumi par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta un apbedīšanas pabalsta apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalstu piešķiršanas un izmaksas kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1605). Latvijas Vēstnesis, 204, 29.12.2009.

15 - 20 gadi; 1,1	70,43/2,35	117,39/3,91	88,00/2,93	134,96/4,50	+17,57/0,59
21 - 30 gadi; 1,3	83,24/2,78	138,74/4,63	104,00/3,47	159,50/5,32	+20,76/0,69
31 - 40 gadi; 1,5	96,04/3,20	160,08/5,33	120,00/4,00	184,04/6,14	+23,96/0,80
41 un vairāk gadu; 1,7	108,85/3,63	181,42/6,05	136,00/4,53	208,57/6,95	+27,15/0,91

Salīdzinot ar iepriekš Noteikumos Nr. 924 kopsakarā ar Noteikumiem Nr. 1605 noteiktajiem minimālajiem vecuma pensijas apmēriem, no 2020. gada 1. janvāra minimālā vecuma pensija ir palielinājusies par 17,57 *euro* līdz 27,15 *euro* atkarībā no apdrošināšanas stāža. Tiesībsarga ieskatā, tas nav pietiekami, lai nodrošinātu cilvēka cienīgu eksistenci. Līdz ar to tiesībsargs uzskata, ka ar Noteikumiem Nr. 579 nav novērsts Satversmes 1. pantā iekļautā cilvēka cieņas un sociāli atbildīgas valsts principu, Satversmes 91. pantā iekļautā tiesiskās vienlīdzības princips, kā arī Satversmes 109. pantā nostiprināto tiesību uz sociālo nodrošinājumu pārkāpums.

Tiesībsargs atkārtoti uzsver, ka no Satversmes 1. un 109. panta izriet valsts pienākums noteikt sociālo nodrošinājumu tādā līmenī, lai tas negrautu cilvēka cieņu⁴ un indivīds spētu nodrošināt savas pamatvajadzības⁵. Pietiekams minimālais ienākums ir neaizstājama garantija, lai veidotu iekļaujošu sabiedrību, kurā visu vecumu cilvēki var dzīvot ar cieņu.⁶ Tāpat no minētajām Satversmes normām, kā arī no Latvijai saistošajiem starptautiskajiem dokumentiem izriet valsts pienākums periodiski pārskatīt sociālā nodrošinājuma apmēru tā, lai garantētu, ka atbalsta saņēmēji var atļauties preces un pakalpojumus, kas nepieciešami savu tiesību īstenošanai⁷.

Lai gan sociālo tiesību īstenošana ir atkarīga no katras valsts ekonomiskās situācijas un pieejamajiem resursiem⁸, tomēr jāatceras cilvēktiesībās nostiprināto principu – ja kādas sociālās tiesības ir iekļautas pamatlikumā, tad valsts no tām nevar atteikties. Šīm tiesībām vairs nav tikai deklaratīvs raksturs⁹. Valsts pienākums ir ne tikai deklarēt tiesības, bet arī “iedzīvināt” tās un uzraudzīt to piemērošanu¹⁰.

ANO Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību komiteja ir atzinusi, ka tiesību uz sociālo drošību īstenošana rada dalībvalstīm nozīmīgas finansiālas izmaksas, bet norāda, ka, tā kā sociālā drošība būtiski ietekmē cilvēka cieņu un dalībvalstis juridiski atzīst šīs tiesības, tad dalībvalsts vispārējs juridisks pienākums ir šīs tiesības tiesību aktos un politikā noteikt kā prioritāti.¹¹ Tāpat no starptautiskiem dokumentiem izriet valsts pienākums vispirms parūpēties par to iedzīvotāju

⁴ Satversmes tiesas 2013. gada 13. februāra spriedums lietā Nr. 2012-12-01. Latvijas Vēstnesis, 33, 15.02.2013.

⁵ Satversmes tiesas 2009. gada 21. decembra spriedums lietā Nr. 2009-43-01. Latvijas Vēstnesis, 201, 22.12.2009.

⁶ What should an adequate old-age income entail to live in dignity ? Learnings from France, Ireland and Poland, (2014) European Minimum Income Network. 8.p. Pieejams: <https://www.age-platform.eu/publications/what-should-adequate-old-age-income-entail-live-dignity>

⁷ Satversmes tiesas 2009. gada 26. novembra spriedums lietā Nr. 2009-08-01. Latvijas Vēstnesis, 187, 27.11.2009.

⁸ Satversmes tiesas 2011. gada 17. februāra spriedums lietā Nr. 2010-20-0106. Latvijas Vēstnesis, 29, 22.02.2011.

⁹ Satversmes tiesas 2001. gada 13. marta spriedums lietā Nr. 2000-08-0109. Latvijas Vēstnesis, 41., 14.03.2001.

¹⁰ Satversmes tiesas 2004. gada 14. janvāra sprieduma lietā Nr. 2003-19-0103. Latvijas Vēstnesis, 7, 15.01.2004.

¹¹ Economic, Social and Cultural Rights. Handbook for National Human Rights Institutions. (2005) New York and Geneva: United Nations. 41.p.

vajadzībām, kuri paši par sevi parūpēties nevar¹². Pat laikā, kad resursi ir ierobežoti, valstij ir pienākums aizsargāt mazāk aizsargātākos sabiedrības locekļus.¹³ Pensionāri ir uzskatāmi par sociālo grupu, kurai nepieciešama īpaša aizsardzība. Tas vēl jo vairāk attiecināms uz tiem pensionāriem, kuru ienākumi ir nelieli un uzskatāmi par tādiem, kas nesniedzas līdz minimālajam sociālajam nodrošinājumam.¹⁴

Analizējot Noteikumus Nr. 579, konstatējams, ka atkarībā no apdrošināšanas stāža, minimālā vecuma pensija ir palielinājusies attiecīgi par 17,57 *euro* līdz 27,15 *euro*. Līdz ar to minimālā vecuma pensija attiecīgi ir 88,00 *euro* personām, kurām apdrošināšanas stāžs ir līdz 20 gadiem, līdz 136,00 *euro* personām, kurām apdrošināšanas stāžs ir 41 gads un vairāk. Savukārt personām ar invaliditāti no bērnības minimālā invaliditātes pensija ir no 134,96 *euro* personām ar apdrošināšanas stāžu līdz 20 gadiem, līdz 208,57 *euro* personām, kurām apdrošināšanas stāžs ir 41 gads un vairāk.

Turklāt jāatzīmē, ka minimālo vecuma pensijas apmēru izmaiņas ietekmēs tās personas, kurām pensijas apmērs nesasniedz jaunus, noteiktos minimālās vecuma pensijas apmērus. Piemēram, persona, kurai minimālā vecuma pensija 83,24 *euro* apmērā (ar apdrošināšanas stāžu no 21 līdz 30 gadiem) tika piešķirta 2015. gadā, 2019. gada decembrī saņēma vecuma pensiju 102,06 *euro* apmērā. Līdz ar to, atbilstoši Noteikumos Nr. 579 noteiktajam no 2020. gada 1. janvāra vecuma pensija tiek noteikta 104,00 *euro* apmērā (t.i., minimālā vecuma pensija personām ar apdrošināšanas stāžu no 21 līdz 30 gadiem). Tas nozīmē, ka pensijas palielinājums ir tikai 1,94 *euro*.

No likumprojekta "Grozījums likumā "Par valsts pensijām"" (Nr. 433/Lp13) sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) izriet, ka minimālo vecuma pensiju saņem 14 % no visiem vecuma pensijas saņēmējiem (t.i., 64 tūkstoši personu). Taču minimālās pensijas apmērs tiks palielināts 20494 pensijas saņēmējiem, kuriem pensijas apmērs ir līdz jaunajam minimumam un vidējais apmēra palielinājums būs 7,32 *euro*.¹⁵ Tādējādi var secināt, ka minimālās pensijas apmēra palielināšana ietekmēs tikai apmēram vienu trešo daļu no visiem minimālās pensijas saņēmējiem, turklāt pensijas palielinājums vidēji par 7,32 *euro* mēnesī, jeb 0,24 *euro* dienā, tiesībsarga ieskatā, nevar uzskatīt par pietiekamu.

Tāpat anotācijā norādīts, ka 2019. gada II ceturksnī minimālā pensija tika piešķirta 466 personām, kuru vidējais pensijas apmērs bija 78,45 *euro*¹⁶, bet vidējais apdrošināšanas stāžs – 20 gadi, bet 2019. gada III ceturksnī minimālā vecuma pensija tika piešķirta 543 personām, kuru vidējais pensijas apmērs bija 77,20 *euro*, bet vidējais apdrošināšanas stāžs – 21 gads¹⁷. Tādējādi var pieņemt, ka 2019. gadā minimālā vecuma pensija ir piešķirta vidēji 2018 personām.

Lai gan minimālā vecuma pensija tiek palielināta, joprojām lielai daļai no minimālās vecuma pensijas saņēmēju (ar apdrošināšanas stāžu līdz 40 gadiem) pensijas apmērs nesasniedz Latvijā noteikto trūcīguma sliekšni 128 *euro*.

Papildus iepriekš minētajam jāatzīmē, ka Latvija, ratificējot Pārskatīto Eiropas Sociālo hartu (turpmāk – Harta)¹⁸, ir apņēmusies nodrošināt efektīvu tiesību uz sociālo nodrošinājumu izmantošanu (Hartas 12.pants). Eiropas Sociālo tiesību komiteja, skaidrojot Hartas 12.panta 1.punktu, ir norādījusi, ka Hartas 12.panta 1.punkts prasa, lai sociālais nodrošinājums būtu

¹² Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību komitejas vispārējais komentārs Nr. 19. Tiesības uz sociālo drošību (9.pants). 59.paragrāfs.

¹³ General Comment No. 6: The Economic, Social and Cultural Rights of Older Persons, para. 17.

¹⁴ Satversmes tiesas 2009. gada 21. decembra spriedums lietā Nr.2009-43-01. Latvijas Vēstnesis, 201, 22.12.2009.

¹⁵ Likumprojekta "Grozījums likumā "Par valsts pensijām"" (Nr. 433/Lp13) sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācijas).

<http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=433/Lp13>

¹⁶ Likumprojekta "Grozījums likumā "Par valsts pensijām"" (Nr. 433/Lp13) sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācijas).

<http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttcategory=433/Lp13>

¹⁷ Ministru kabineta noteikumu projekta (TA-2206) „Noteikumi par minimālās valsts vecuma pensijas apmēru” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480398>

¹⁸ Likums "Par Pārskatīto Eiropas Sociālo hartu". Latvijas Vēstnesis, 40, 26.02.2013.

adekvāts. Tas nozīmē, ka sociālā nodrošinājuma apmēram, ja tas ir ienākumus aizstājošs, ir jābūt tādām, lai tas veidotu samērīgu daļu no iepriekšējiem ienākumiem, un tas nekādā gadījumā nedrīkst būt zemāks par nabadzības sliekšni, kas ir 50 % no ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju kas aprēķināta, balstoties uz Eurostat noteikto nabadzības riska sliekšni. Gadījumā, ja ienākumus aizstājošs sociālā nodrošinājuma apmērs ir robežās no 40 līdz 50 % no ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju, tad jāņem vērā arī citi (pēc to mērķa) personai nodrošinātie sociālā atbalsta pasākumi, un gadījumā, ja to kopējais apmērs sasniedz 50 %, tad to var uzskatīt par atbilstošu Hartas 12.panta 1.punktam. Tomēr, ja sociālā nodrošinājuma apmērs, kas ir ienākumus aizstājošs, jau sākotnēji ir mazāks par 40 % (jeb zem nabadzības sliekšņa indikatora), tad tas ir acīmredzami neatbilstošs, un tāpēc tā summēšana ar citiem sociālā atbalsta pasākumiem nevar šādu situāciju vērst par atbilstošu Hartas 12.panta 1.punktam¹⁹.

Citiem vārdiem sakot, Eiropas Sociālo tiesību komiteja ir norādījusi, ka minimālajam sociālā nodrošinājuma apmēram, ja tas ir ienākumus aizstājošs, jebkurā gadījumā ir jābūt vismaz 50 % no ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju, bet, ja tas ir zem 40 % no šīs mediānas, tad tas automātiski rada neatbilstību Hartas 12. panta 1. punktam.²⁰

Saskaņā ar statistikas datiem, 2018. gadā ienākumu mediāna uz vienu ekvivalento patērētāju bija 682,27 *euro*²¹, attiecīgi nabadzības sliekšnis, kas ir 50 % no mediānas, ir 341,14 *euro*, bet 40 % - 272,91 *euro*. Tādējādi var secināt, ka, pat ar vislielāko apdrošināšanas stāžu, minimālās vecuma pensijas apmērs (attiecīgi 136, 00 *euro* un 208,57 *euro* personām ar invaliditāti kopš bērnības) nav uzskatāms par pietiekamu. Tādējādi, tiesībsarga ieskatā, tas ir neatbilstošs Hartas 12. panta 1. punktam, līdz ar to arī Satversmes 109. pantam.

Tāpat jāatzīmē, ka ar Noteikumiem Nr. 579 nav novērsts Satversmes 91. pantā nostiprinātā tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpums. Proti, Noteikumu Nr. 579 3.punktā noteiktā minimālās vecuma pensijas aprēķināšanas kārtība joprojām paredz, ka personas ar lielāku apdrošināšanas stāžu saņem salīdzinoši mazāku pensiju, kā personas ar mazāku apdrošināšanas stāžu, lai gan Ministru kabineta apstiprinātajā Plānā minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.-2021. gadam Labklājības ministrija kā vienu no pasākumiem ir ietvērusi arī minimālo vecuma pensijas apmēru palielināšanu atbilstoši katram stāža gadam, par katru nākamo gadu paredzot 2 % pieaugumu no bāzes.²²

Pastāvot Noteikumu 3. punktā noteiktajai minimālās vecuma pensijas apmēra diferenciācijai ik pa desmit gadiem, indivīds ar mazāku apdrošināšanas stāžu, piemēram, 21 gads, nav ieinteresēts veikt sociālās apdrošināšanas iemaksas, jo, atbilstoši likumā "Par valsts pensijām" noteiktajam pensijas aprēķinam (pārrēķinam), personai noteiktais pensijas apmērs var nemainīties. Proti, pensijas pārrēķina rezultātā aprēķinātā summa tiek pieskaitīta faktiski aprēķinātajai pensijai, nevis piešķirtajai pensijai, t.i., pensijai, kas ir noteikta minimālā apmērā saskaņā ar Noteikumu Nr. 579 2. un 3. punktu.

Lai gan valdība ir atzinusi nepieciešamību paaugstināt minimālos vecuma pensijas apmērus, tiesībsarga ieskatā Noteikumos Nr. 579 noteiktais minimālās vecuma pensijas apmērs joprojām neatbilst Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam.

¹⁹ Eiropas Sociālo tiesību komitejas judikatūras apkopojums. 12.pants. Tiesības uz sociālo drošību (Digest of the Case Law of the European Committee of Social Rights. Article 12. The right to social security), 2018.gada 31.decembris, 138.lpp.

²⁰ Sk. arī Augstākās tiesas 2019.gada 18.decembra lēmumu lietā Nr. A420271718, SKA-1481/2019.

²¹ Centrālā statistikas pārvalde. IIG040. Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi (euro, mēnesī). Pieejams: http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_mb_ienakumi/?tablelist=true

²² Ministru kabineta 2019. gada 22. augusta rīkojums Nr. 408 "Par Plānu minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.–2021. gadam". Latvijas Vēstnesis, 173, 26.08.2019.

Nemot vērā Tiesībsarga likuma 12. panta 8. punktā noteikto aicinu valdību līdz 2020. gada 21. februārim novērst konstatētos trūkumus un noteikt vecuma pensijas minimālo apmēru atbilstoši Satversmei.

Lūdzu informēt par rekomendāciju ieviešanas rezultātiem.

Ar cieņu

Latvijas Republikas
tiesībsarga vietniece

I.Piļāne

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu